

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ

УДК 657.471

Бондаренко Н.М., к. е. н.,
доцент кафедри статистики,
обліку та економічної інформатики
*Дніпропетровський національний університет
імені Олеся Гончара*
Полгородник Н.В., студент
*Дніпропетровський національний університет
імені Олеся Гончара*

ОБЛІК І КОНТРОЛЬ ЗАГАЛЬНОВИРОБНИЧИХ ВИТРАТ НА ПРОМИСЛОВОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

Бондаренко Н.М., Полгородник Н.В. Облік і контроль загально виробничих витрат на промисловому підприємстві. У статті розглянуто питання сутності загально виробничих витрат, основні аспекти складових їх елементів. Досліджено наявну методику їхнього обліку та розподілу. Повне визнання, розподіл та облікове відображення загально виробничих витрат мають безпосередній вплив на достовірність визначення собівартості, що корелює з показниками результатів діяльності підприємства. Методичні труднощі для практикуючого бухгалтера представляє процес віднесення загально виробничих витрат до постійних і змінних, оскільки цей поділ в окремих ситуаціях має ознаки умовного. У статті також обґрунтовано роль внутрішньогосподарського контролю загально виробничих витрат у пошуку резервів зменшення витрат та стимулювання економії ресурсів.

Ключові слова: контроль, облік, витрати, загально виробничі витрати, ефективність, промислове підприємство.

Бондаренко Н.Н., Полгородник Н.В. Учет и контроль общепроизводственных расходов на промышленном предприятии. В статье рассмотрены вопрос сущности общепроизводственных расходов, основные аспекты составляющих их элементов. Исследована существующая методика их учета и распределения. Полное признание, распределение и учетное отражение общепроизводственных расходов имеют непосредственное влияние на достоверность определения себестоимости, что коррелирует с показателями результатов деятельности предприятия. Методические трудности для практикующего бухгалтера представляет процесс отнесения общепроизводственных расходов к постоянным и переменным, поскольку это разделение в отдельных ситуациях имеет признаки условного. В статье также обоснована роль внутрихозяйственного контроля общепроизводственных расходов в поиске резервов уменьшения расходов и стимулирования экономии ресурсов.

Ключевые слова: контроль, учет, расходы, общепроизводственные расходы, эффективность, промышленное предприятие.

Bondarenko N.M, Polhorodnyk N.V. The accounting and control of the overhead costs in an industrial companies. The article refers to the question of the nature overhead costs and the main aspects of their elements. It was explored the existing method of their calculation and distribution. The full recognition, spreading and appropriate account mapping of the overhead costs has a direct effect on the reliability of the first cost that correlates with the results' performance of the company. The process of assigning overhead costs to the fixed and variable makes methodological difficulties for the practicing accountant, as this division has equivalent features in some situations. The role of the internal control over the overhead costs in the reserves' search in order to reduce costs and stimulate the economy of resources is also proved in this article.

Key words: control, accounting, costs, overhead costs, efficiency, industrial company.

Постановка проблеми. У загальній системі показників, що віддзеркалюють ефективність фінансово-економічної діяльності промислових підприємств, основне місце належить витратам. Формуючи рівень цін на продукцію та товари,

витрати виступають важелем оптимального використання всіх ресурсів підприємства, а організація виробництва якісної продукції з меншими витратами є одним зі шляхів посилення її конкурентоздатності.

Для того щоб забезпечити зниження вартості реалізованої продукції, необхідно постійно управляти витратами на її виробництво, добиватися відносного зниження як прямих, так і непрямих витрат. Зниження прямих витрат потребує значних капітальних інвестицій для впровадження нової технології. Тому важливим резервом зниження вартості виробів може бути відносна економія накладних витрат (на одиницю продукції), а також їх планування, ефективний розподіл та контроль. У зв'язку з цим питання обліку та контролю загальновиробничих витрат промислових підприємств відносять до найважливіших в системі економічних досліджень оскільки їх вирішення спрямоване на підвищення ефективності виробництва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Аналіз літературних джерел щодо обліку та контролю загальновиробничих витрат дає змогу зробити висновок, що чимало праць вітчизняних вчених-економістів присвячено вивченню саме цієї теми. Вагомий внесок у вирішення зазначеної проблеми внесли І.А. Білоусова, М.І. Бондар, Ф.Ф. Бутинець, А.М. Герасимович, Л.В. Гнилицька, З.В. Гуцайлук, С.В. Голов, В.В. Євдокимов, З.В. Задорожний, М.В. Кужельний, С.О. Левицька, Л.Г. Ловінська, О.М. Мазуренко, Л.В. Нападковська, М.С. Пушкар, В.В. Сопко, П.Л. Сук, М.Г. Чумаченко, В.Г. Швець та інші науковці.

Втім, дослідження показали, що на вітчизняних підприємствах досить мало уваги приділяється питанням організації, обліку та контролю загальновиробничих витрат. Недоліком системи вітчизняного обліку є її спрямованість на підготовку звітності. Основним завданням бухгалтерії постає звітування чи то перед податковими органами чи перед статистичним управлінням. Тоді як покликання бухгалтерської служби полягає у наданні інформації для цілей внутрішнього управління. У зв'язку з цим, незважаючи на значні наукові здобутки, питання обліку та контролю загальновиробничих витрат промислових підприємств в сьогоdnішніх умовах нестабільної економічної ситуації та постійних змін законодавства залишаються актуальними та потребують подальшого ґрунтовного дослідження.

Постановка завдання. Метою роботи є дослідження теоретико-організаційних аспектів обліку та контролю загальновиробничих витрат промислових підприємств, а також з'ясування напрямів їх покращення.

Виклад основних результатів. Загальновиробничі витрати обіймають важливу позицію в процесі виробництва, оскільки їх характеризують як «витрати на загальне обслуговування та організацію виробництва і управління на рівні окремих виробництв або структурних підрозділів об'єднання, підприємства» [1, с. 380]. Наведене загальне визначення вказаних витрат пропонує деталізувати О.М. Мазуренко, яка під загальновиробничими витра-

тами розуміє витрати цехів, дільниць і підрозділів на організацію та управління процесом виробництва, витрати на утримання й експлуатацію машин та обладнання, будівель, споруд, які не можна прямо віднести до конкретного об'єкта витрат [2, с. 7].

Зазначимо, що облік загальновиробничих витрат у системі бухгалтерського обліку на промислових підприємствах, метою діяльності яких є виробництво або виготовлення продукції, – це складний процес. Він має важливе значення в організації, управлінні виробництвом та плануванні діяльності підприємства. Значення загальновиробничих витрат полягає в тому, що вони є непрямими витратами, що пов'язані з організацією виробництва і керівництвом цехами, бригадами, відділеннями та іншими структурними підрозділами підприємства. Дані обліку загальновиробничих витрат використовують для ухвалення управлінських рішень, визначення результатів діяльності підприємства, виконання певних завдань структурними підрозділами підприємства, визначення фактичної ефективності організаційно-технічних заходів щодо розвитку й вдосконалення виробництва. Під час організації такого обліку повинна бути забезпечена зіставність планових показників і звітних даних, їх відповідність складу та класифікації витрат, передбачених національними стандартами бухгалтерського обліку [3, с. 10]. Для промислових підприємств класифікація витрат за статтями дає змогу взяти під контроль витрачання ресурсів, організувати збір даних про витрати за центрами і сферами відповідальності.

Первинними обліковими позиціями загальновиробничих витрат виступають склад та структура, які фактично закріплені в П(С)БО 16 «Витрати». Так, згідно з П(С)БО 16 «Витрати» до складу загальновиробничих витрат відносять [4]:

- витрати на управління виробництвом (оплата праці апарату управління цехами, дільницями тощо; відрахування на соціальні заходи й медичне страхування апарату управління цехами, дільницями; витрати на оплату службових відряджень персоналу цехів, дільниць тощо);
- амортизацію основних засобів загальновиробничого (цехового, дільничного, лінійного) призначення;
- амортизацію нематеріальних активів загальновиробничого (цехового, дільничного, лінійного) призначення;
- витрати на утримання, експлуатацію та ремонт, страхування, операційну оренду основних засобів, інших необоротних активів загальновиробничого призначення;
- витрати на вдосконалення технології й організації виробництва (оплата праці та відрахування на соціальні заходи працівників, зайнятих удосконаленням технології й організації виробництва, поліпшенням якості продукції, підвищенням її надійності, довговічності, інших експлуатаційних характерис-

тик у виробничому процесі; витрати матеріалів, купівельних комплектуючих виробів і напівфабрикатів, оплата послуг сторонніх організацій тощо);

– витрати на опалення, освітлення, водопостачання, водовідведення та інше утримання виробничих приміщень;

– витрати на обслуговування виробничого процесу (оплата праці загальнопромислового персоналу; відрахування на соціальні заходи, медичне страхування робітників та апарат управління виробництвом; витрати на здійснення технологічного контролю за виробничими процесами та якістю продукції, робіт, послуг);

– витрати на охорону праці, техніку безпеки і охорону навколишнього природного середовища;

– інші витрати (внутрішньозаводське переміщення матеріалів, деталей, напівфабрикатів, інструментів зі складів до цехів і готової продукції на склади; нестачі незавершеного виробництва; нестачі і втрати від псування матеріальних цінностей у цехах; оплата простоїв тощо).

Важливою особливістю загальнопромислових витрат є те, що, на відміну від прямих витрат, які завжди є змінними, загальнопромислові витрати можуть бути як змінними, так і постійними. Згідно з П(С)БО 16 «Витрати» до:

– змінних загальнопромислових витрат належать витрати на обслуговування і управління виробництвом (цехів, дільниць), що змінюються прямо (або майже прямо) пропорційно до зміни обсягу діяльності; останні розподіляються на кожен об'єкт витрат з використанням бази розподілу (годин праці, заробітної плати, обсягу діяльності, прямих витрат тощо) з огляду на фактичну потужність звітного періоду;

– постійних загальнопромислових витрат належать витрати на обслуговування і управління виробництвом, що залишаються незмінними (або майже незмінними) за зміни обсягу діяльності; вони розподіляються на кожен об'єкт витрат з використанням бази розподілу (годин праці, заробітної плати, обсягу діяльності, прямих витрат тощо) за нормальної потужності, при цьому нерозподілені постійні загальнопромислові витрати зараховуються до складу собівартості реалізованої продукції (робіт, послуг) у періоді їх виникнення [4].

Перелік і склад змінних і постійних загальнопромислових витрат устанавлюються підприємством і зазначаються в наказі про облікову політику, оскільки в сучасній нормативній базі немає чіткого переліку змінних та постійних загальнопромислових витрат, а самі витрати неможливо однозначно віднести до постійних або змінних, тому що існує ще такий вид витрат, як змішані витрати, які містять в собі змінну і постійну частини.

Слід зазначити, що змінні витрати на одиницю продукції все ж змінюються у зв'язку зі змінами організаційно-технічних умов роботи підприємства, а постійні витрати змінюються за суттєвої

зміни обсягу виробництва. Важко визначити, які витрати на обслуговування і управління виробництвом (цехів, дільниць) змінюються пропорційно до обсягу діяльності, а які не змінюються. У зв'язку з цим велика кількість суб'єктів господарювання взагалі не виділяє серед загальнопромислових витрат змінні чи постійні, а розподіляє всю їх суму з використанням обраної бази розподілу, виходячи з фактичної потужності звітного періоду [5, с. 145].

На нашу думку, будь-яка класифікація витрат повинна мати певну цілеспрямованість для потреб управління виробництвом підприємства, бути інформаційною базою для аналізу ефективності господарської діяльності, їх відповідності попередньо поставленим планам тощо. Таким чином, критерії поділу витрат підприємства перш за все повинні відповідати завданням, поставленим перед економічним аналізом підприємства.

Своєчасного вирішення потребує проблема вибору бази розподілу загальнопромислових витрат для адекватного їх віднесення до собівартості окремих видів продукції.

Під час вибору бази розподілу слід звернути увагу на те, що між зміною загальнопромислових витрат і, відповідно, змінною бази розподілу існує пропорційна або майже пропорційна залежність. Найбільш часто використовувані бази розподілу, а також їх характеристика і недоліки відображені в табл. 1 [6, с. 197–198]. Кожна з перерахованих баз розподілу має свої недоліки, тому доцільно використовувати декілька баз розподілу, за допомогою яких можна досягти більш об'єктивних результатів. Під час вибору слід також враховувати і особливості виробництва продукції, що виробляється.

Першим етапом обліку загальнопромислових витрат є їх первинний облік у момент виникнення на кожній ділянці бухгалтерського обліку. Бухгалтерськими документами, які є підставою для віднесення витрат до загальнопромислових, є «Розрахунок амортизації основних засобів»; «Накладна – вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів»; «Лімітно-забірна картка»; «Акт на списання малоцінних та швидкозношуваних предметів»; «Звіт про використання коштів, наданих на відрядження»; «Рахунок-фактура»; «Табель обліку використання робочого часу», а також складена на його підставі «Розрахунково-платіжна відомість» тощо. Щомісячне списання загальнопромислових витрат оформлюється за допомогою довідки, складеної працівником бухгалтерії.

Синтетичний облік загальнопромислових витрат, згідно з інструкцією про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, ведеться на рахунку 91 «Загальнопромислові витрати». Аналітичний облік витрат ведеться за місцем виникнення і статтями витрат. Місцями виникнення загальнопромислових витрат є виробничі підрозділи (цехи, дільниці).

Загалом можна назвати такі найпоширеніші проблеми відображення у звітності доходів та витрат, які призводять до помилок у фінансовій звітності.

1) Рахунок 91 «Загальновиробничі витрати» в повній сумі списується в дебет рахунку 901 «Собівартість реалізованої продукції». Порушуються вимоги п. п. 15–16 П(С)БО 16 «Витрати». Рекомендації: відповідно до п. 16 П(С)БО 16 загальновиробничі витрати повинні списуватись щомісячно за відповідним розподілом на рахунки 23 «Виробництво» та 90 «Собівартість реалізованої продукції». Лише постійні нерозподілені загальновиробничі витрати відносяться в дебет рахунку 90 «Собівартість реалізації».

2) Під час розподілу загальновиробничих витрат не використовується база розподілу за нормальної потужності. Порушуються вимоги п. 16 П(С)БО 16 «Витрати». Рекомендації: на початку року підприємству потрібно розрахувати та затвердити планову норму розподілу постійних загальновиробничих витрат на одиницю обраної бази розподілу.

Хотілось би зауважити, що у випадку, коли підприємство в звітному періоді виготовило продукцію, а реалізації не було, виникає проблема з щомісячним закриттям рахунку 91 «Загальновиробничі витрати». Оскільки сума нерозподілених постійних загальновиробничих витрат є складовою частиною собівартості реалізованої продукції та з огляду на принцип бухгалтерського обліку «повне висвітлення», дані витрати можна включити до складу витрат майбутніх періодів [7, с. 82].

Забезпечення ефективного управління витратами обумовлює потребу в якісній організації внутрішнього контролю, який дасть змогу не тільки відшукати резерви зменшення витрат, але й відчутно збільшити результати діяльності, оскільки загальновиробничі витрати посідають вагоме місце в загальній сумі витрат промислових підприємств.

До основних завдань внутрішньогосподарського контролю загальновиробничих витрат можна віднести систематичне спостереження за витратами підприємства, а також за факторами, що призвели до їх зміни; дослідження відхилень фактичних результатів від планових показників витрат; визначення обґрунтованості формування витрат; вивчення стану аналітичного і синтетичного обліку; обґрунтування правильності розподілу витрат; виявлення внутрішніх резервів зниження витрат.

Типовими помилками під час контролю загальновиробничих витрат є:

- невідповідність застосовуваного методу врахування витрат зафіксованим в обліковій політиці;
- неправильна оцінка залишків незавершеного виробництва;
- неправильне розмежування витрат за звітними періодами;
- необґрунтоване (без документального оформлення) включення до собівартості окремих видів витрат;
- порушення, допущені під час оформлення первинних документів;

Таблиця 1

Бази розподілу загальновиробничих витрат та їх характеристика

База розподілу	Характеристика
Ціна прямих матеріалів	Якщо загальновиробничі витрати прямо пов'язані з величиною і кількістю матеріалів, з якими проводяться відповідні технологічні операції, типовим прикладом може бути виробництво, на якому здійснюється тільки збір виробів.
Прямі витрати на оплату праці (без прогресивно-преміальних доплат)	Якщо загальновиробничі витрати прямо пов'язані з величиною прямих витрат на оплату праці (швейні, взуттєві, шкіряні, консервні підприємства). Ця база розподілу має значну кількість недоліків через те, що її питома вага у загальній сумі собівартості зменшується через автоматизацію виробництва.
Години праці	Якщо немає різниці між величиною заробітної плати і вона майже для всіх однакова.
Машино-години	Якщо у виробництві використовують значні капіталовкладення, а загальновиробничі витрати більшою мірою пов'язані з використанням обладнання і техніки. Наприклад, значна ціна електроенергії для обладнання або ціна обслуговування обладнання.
Розподіл пропорційно кошторисних (нормативних) ставок	Цей метод рекомендовано Типовим положенням з планування обліку та калькулювання собівартості продукції на промислових підприємствах; він повинен бути основним, особливо для підприємств машинобудування та металообробки, де виготовляється різноманітна складна продукція із застосуванням різних за складністю та рівнем витрат на утримання та експлуатацію обладнання.
Пропорційно до кількості (маси) виготовленої або добутої продукції	Цей метод доцільно використовувати в металургії, виробництві будівельних матеріалів, гірничодобувній промисловості.

– порушення методології обліку (не так складені кореспонденції рахунків) [8, с. 81].

З метою вдосконалення контролю загальнови-робничих витрат доцільно використовувати сучасні методи контролю витрат через ВІ-системи. Одним із способів підвищення ефективності контролю витрат є автоматизація цього процесу.

Вона переслідує такі цілі:

1) істотне скорочення часу на обробку і аналіз інформації, що надходить;

2) зниження витрат на підготовку і формування звітів – зміщення акценту в бік аналізу даних;

3) використання процесів моделювання ситуацій для різних умов виробництва і прогнозування результатів.

Як один з наявних інструментів для автоматизації процесу контролю витрат можна привести програмний пакет ВІ-системи (Business Intelligence). Основні переваги цієї системи такі:

– можливість оперативного збору і консолідації великих обсягів даних з різних джерел в розрізі будь-якої аналітики (за типовими проектами, бізнес-одинацям, статей і підстатей витрат, а також тимчасових інтервалів тощо);

– можливість швидкої зміни і коректування вхідної інформації;

– всебічний аналіз даних з будь-яким рівнем деталізації та набором аналітик;

– оперативне формування звітності за необхідними формами і змістом, рівнем деталізації та аналітики, зокрема використання інструментарію нерелевантованих запитів;

– використання асоціативної моделі, що дає змогу простежити всі взаємозв'язки даних на рівні системи (вибір необхідного параметра в одній з баз даних дає змогу відобразити всю пов'язану інформацію в задіяних джерелах);

– можливість моделювання ситуацій і прогнозування результатів (зміна заданих параметрів веде до автоматичного перерахунку моделі калькуляції собівартості з видачею на виході значень, що відповідають заданим умовам);

– побудова систем KPI, BSC;

– широкий вибір графічних інструментаріїв візуалізації інформації;

– оперативний доступ до інформації всіх зацікавлених користувачів;

– розсилка звітності в автоматизованому режимі [9, с. 22].

В частині контролю витрат система дає змогу вирішувати такі важливі завдання:

1) аналіз динаміки та структури витрат, факторний аналіз зміни витрат;

2) розподіл витрат, продукти з використанням різних драйверів;

3) розрахунок точки беззбитковості, моделювання;

4) створення системи індикаторів за критичними відхиленнями показників;

5) аналіз «що якщо»;

6) аналіз структури і динаміки активів;

7) консолідація даних оперативної та періодичної звітності;

8) побудова системи оцінки ефективності використання ресурсів підприємства.

Висновки. На підставі проведених досліджень можна стверджувати, що витрати підприємства є одним із найважливіших і одним із трудомістких об'єктів обліку, контролю, аналізу. Від правильності їх визначення залежить точність розрахунку фінансового результату діяльності підприємства. Виявлення резервів зниження загальнови-робничих витрат, детальне дослідження факторів, що впливають на затратність та ефективність діяльності, дадуть змогу підприємствам прогнозувати та корегувати свою діяльність, а отже, підвищувати ефективність власного виробництва.

Для ефективного управління непрямыми виробничими витратами на підприємствах слід впроваджувати елементи облікової політики щодо витрат на виробництво за такими об'єктами: критерії розмежування результатів виробництва; перелік змінних і постійних загальнови-робничих витрат; порядок вибору бази розподілу загальнови-робничих витрат; методи обліку витрат і калькулювання собівартості результатів виробництва. Це сприятиме встановленню оптимальних цін на основі більш точного обчислення собівартості продукції, а також ефективному управлінню фінансовими результатами від реалізації продукції.

База розподілу загальнови-робничих витрат повинна враховувати причинно-наслідковий взаємозв'язок між непрямыми витратами й об'єктами, що є основою для їх розподілу. У виборі бази для розподілу потрібно використати такий показник, який би максимально точно забезпечував віднесення непрямих витрат до відповідних об'єктів калькулювання. Необхідно також враховувати те, що між зміною загальнови-робничих витрат і зміною бази розподілу існує пропорційна або майже пропорційна залежність. Кожне підприємство повинне постійно відстежувати хід та результати розподілу загальнови-робничих витрат, пам'ятаючи, що вони включаються у собівартість та впливають на результат діяльності підприємства.

Список літератури:

1. Большой бухгалтерский словарь / под ред. А.Н. Азрилияна. – М. : Институт новой экономики, 1999. – 570 с.
2. Мазуренко О.М. Бухгалтерський облік та аналіз загальнови-робничих витрат: теорія, методика, організація : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / О.М. Мазуренко ; Житомир. держ. технол. ун-т. – Житомир, 2010. – 21 с.

3. Сук П.Л. Облік витрат, що підлягають розподілу / П.Л. Сук // Бухгалтерія в сільському господарстві. – 2005. – № 12. – С. 8–14.
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Наказ Міністерства фінансів України від 31 грудня 1999 року № 318 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>.
5. Сльозко Т.М. До питання розподілу непрямих витрат / Т.М. Сльозко // Вісн. Сум. держ. ун-ту. Сер.: Економіка. – 2007. – № 1. – С. 144–146.
6. Кодимська Т.Ю. Шляхи покращення обліку та розподілу загальнопромислових витрат на підприємствах / Т.Ю. Кодимська // Економіка: реалії часу. – 2013. – № 1 (6). – С. 196–200. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://economics.opu.ua/files/archive/2013/n1.html>.
7. Друри К. Управленческий и производственный учет: учебный комплекс для студентов вузов / К. Друри; пер. с англ. В.Н. Егорова. – 6-е изд. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2010. – 1423 с.
8. Сопко В.В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю і аналізу: [підручник] / В.В. Сопко, В.П. Завгородній. – К.: КНЕУ, 2004. – 412 с.
9. Бухгалтерський облік: Основи теорії та практики: [підручник] / А.Г. Загородній, Г.О. Партин. – К., 2009. – 422 с.

УДК 303.725:657

Єршова Н.Ю., к. е. н., доцент,
доцент кафедри економічного аналізу та обліку
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»

ФОРМАЛЬНО-ЛОГІЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ СИСТЕМИ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ

Єршова Н.Ю. Формально-логічне моделювання системи стратегічного управлінського обліку. У статті розглянуто моделювання системи стратегічного управлінського обліку (СУО) на основі системного підходу. Встановлено напрями інтеграції системи СУО в модель обліково-аналітичної системи підприємства. Представлено функції управління та їх інформаційне забезпечення СУО. Охарактеризовано властивості інтегрованої моделі стратегічного управлінського обліку.

Ключові слова: інформаційне забезпечення, моделювання, обліково-аналітична система, система управління, стратегічний управлінський облік.

Єршова Н.Ю. Формально-логическое моделирование системы стратегического управленческого учета. В статье рассмотрено моделирование системы стратегического управленческого учета (СУО) на основе системного подхода. Установлены направления интеграции системы СУО в модель учетно-аналитической системы предприятия. Представлены функции управления и их информационное обеспечение СУО. Охарактеризованы свойства интегрированной модели стратегического управленческого учета.

Ключевые слова: информационное обеспечение, моделирование, учетно-аналитическая система, система управления, стратегический управленческий учет.

Ershova N.Yu. Formal-logical modeling the system of strategic management accounting. In the article modeling the system of strategic management accounting (SMA) on the basis of a systematic campaign considered. The directions of integration of SMA's in a model of accounting and analytical system are installed. The functions of management and their information support SMA are presented. Properties of the integrated model of strategic management accounting are formed.

Key words: information provision, modeling, accounting and analytical system, management system, strategic management accounting.

Постановка проблеми. У зв'язку з розширенням галузей наукового знання значення моделювання постійно зростає. Облік як наука і як практична діяльність не є винятком із загальних тенденцій розвитку й активно користується можливостями методу моделювання для розвитку власної теорії

та адаптації до умов облікової практики. Одним з факторів, що дає змогу суб'єктам підприємництва приймати вірні управлінські рішення, є наявність якісної обліково-аналітичної бази, процес створення якої неможливий без побудови ефективної системи управлінського обліку.